

Akcija za ljudska prava

Podgorica, 22.10.2010. godine

Obavještenje Akcije za ljudska prava o odluci Vrhovnog državnog tužioca da uskrati informacije o statusu istraga u slučajevima kršenja ljudskih prava

Rješenjem od 1. oktobra 2010. godine, Vrhovni državni tužilac odbio je, u cjelini, zahtjev Akcije za ljudska prava od 12.05.2010. godine, za pristup informacijama o statusu krivičnih postupaka u slučajevima:

1. zlostavljanja pritvorenika ZIKS Spuž 1. septembra 2005. godine;
2. prijetnji Aleksandru Zekoviću, istraživaču kršenja ljudskih prava i članu Savjeta za građansku kontrolu rada policije u Crnoj Gori, u aprilu 2007. godine;
3. prebijanja pritvorenice ZIKS Spuž, Vladane Kljajić, početkom septembra 2008. godine;
4. navoda o mučenju pripadnika grupe SDA 1994, koje je jedan od pripadnika grupe, Ibrahim Čikić, objavio u knjizi "Gdje sunce ne grije" 2008. godine, o čemu je u kontinuitetu 1994. i kasnije najviše pisano u nedjeljniku Monitor, a zbog kojih se protiv Čikića vode i krivični i parnični postupci;
5. navoda novinara Petra Komnenića iz maja 2007. i bivšeg sudije Radovana Mandića iz septembra 2009. o nezakonitoj primjeni mjera tajnog nadzora nad sudijama Višeg suda u Podgorici, zbog kojih je Komnenić osuđen za klevetu;
6. ubistva glavnog urednika novine Dan, Duška Jovanovića iz maja 2004. godine;
7. fizičkog napada na kniževnika Jevrema Brkovića i ubistva njegovog tjelohranitelja Srđana Vojičića iz oktobra 2006. godine;
8. prebijanja novinara Tufika Softića u novembru 2007. godine;
9. navoda o djelovanju "fudbalske mafije" u Crnoj Gori, novinara Mladena Stojovića, koji je prebijen u svom stanu u Baru u maju 2008. godine;
10. krivičnih prijava koje je u junu 2009. godine podnijela veterinarska inspektorka Mirjana Drašković zbog korupcije na visokom nivou u oblasti izdavanja dozvola za uvoz hrane u Crnu Goru;
11. prebijanja Aleksandra Pejanovića u pritvorskoj jedinici CB Podgorica u oktobru 2008. godine;
12. krivičnih prijava podnijetih u septembru 2006. godine zbog zlostavljanja lica lišenih slobode u policijskoj akciji "Orlov let",

i zahtjev podnijet 30.07.2010. godine, zajedno sa NVO Ekvista i Sigurna ženska kuća, za informacijama o statusu krivičnih postupaka i u slučajevima:

1. zlostavljanja štíćenika u JU Komanski most koje je utvrđeno u preliminarnoj verziji izvještaja Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja (CPT) o Crnoj Gori u septembru 2008, i konačnoj, iz marta 2009. godine;

2. nestanka dvoje maloljetnih štíćenika JU Komanski most 2000. i 2002. godine.

Za razliku od ranije prakse, kada je Vrhovno državno tužilaštvo odgovaralo na zahtjeve za pristup informacijama,¹ sada je zauzet stav da se pristup traženim informacijama (da li je i koje radnje tužilaštvo sprovedo u cilju krivičnog gonjenja; u kojoj fazi se nalazi postupak i ima li napretka u istragama; da li je državno tužilaštvo proširilo optužnicu u pojedinim slučajevima) ne može ostvariti shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, već isključivo shodno odredbama Zakonika o krivičnom postupku, kojim je propisan način i postupak korišćenja prava na pristup dokazima i podacima u krivičnom postupku. Drugim rječima, Vrhovni državni tužilac smatra da su jedini koji imaju pravo da znaju da li je ikada i do koje mjere procesuiran neki od navedenih slučajeva - učesnici u konkretnim postupcima, dakle, okrivljeni i oštećeni, pri čemu ovi posljednji samo ako su sami podnijeli krivične prijave ili preuzeli gonjenje u svojstvu privatnih tužilaca. Pri tom je za VDT očigledno bez značaja činjenica da su zahtjevi za pristup informacijama upućeni državnom organu koji je za sva krivična djela u navedenim slučajevima nadležan da sprovedi istragu po službenoj dužnosti, dakle bez obzira na saglasnost oštećenih, odnosno, sve i da takve saglasnosti nema.

U žalbama protiv rešenja VDT, koje smo 8.10.2010. podnijeli Ministarstvu pravde, istakli smo:

- da javnost ima pravo da zna osnovne informacije o tome da je li u pomenutim slučajevima i kakva istraga uopšte u toku, u kojoj fazi se postupak nalazi i protiv kojih lica se vodi;
- da je to pravo utemeljeno u Ustavu Crne Gore, Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, Zakonu o državnom tužilaštvu i Pravilniku o unutrašnjem poslovanju državnog tužioca;
- da potpuno uskraćivanje informacija od strane državnog tužilaštva ne čini transparentnim rad ovog državnih organa, niti doprinosi unaprjeđenju povjerenja javnosti u rad pravosuđa, što je propisano kao jedan od ključnih ciljeva Strategije reforme pravosuđa Crne Gore još 2007. godine.

Vrhovno državno tužilaštvo nema svog portparola i ne održava redovne konferencije za štampu na kojima bi novinarima bilo omogućeno da slobodno postavljaju pitanja i dobiju odgovore o radu državnog tužilaštva. O istragama slučajeva u odnosu na koje smo podnijeli zahtjeve za pristup informacijama, VDT nije obavijestilo javnost ni u svojim pisanim sopštenjima za javnost, ni u

---

¹ Primjera radi, u rješenju VDT kojim je Akciji za ljudska prava odobren pristup informacijama 22. 03. 2010. obaviješteni smo da Odjeljenje za ratne zločine Vrhovnog državnog tužilaštva ne preduzima nikakve predistražne ili istražne radnje u pravcu utvrđivanja odgovornosti crnogorskih državljana za ratne zločine izvršene prilikom opsade Dubrovnika 1991-1992. godine, zbog toga što takvu krivičnu prijavu nikada nisu primili. Isti odgovor smo dobili i na pitanje u vezi procesuiranja dešavanja izvršenih prilikom napada i opsade grada Foče 1992 – 1993. od strane crnogorskih državljanja. Obaviješteni smo tada i da je podignuta optužnica protiv šest lica u slučaju „Morinj“, navedeno je za koja krivična djela su optuženi i u kojoj fazi se u tada nalazio krivični postupak. Na isti način obavješteni smo i o slučaju „Deportacije izbjeglica“.

godišnjim izvještajima, pa smo zbog toga bili prinuđeni da podnesemo zahtjeve na osnovu Zakona o pravu na slobodan pristup informacijama.

Smatramo da bi djelotvorne i efikasne istrage navoda o kršenjima ljudskih prava, kao i odgovarajuće potpuno informisanje javnosti o njihovim rezultatima značajno doprinjelo ostvarivanju cilja vladavine prava u Crnoj Gori i povjerenju domaće i zainteresovane međunarodne javnosti u kapacitete crnogorskog pravosuđa da obezbijedi poštovanje ljudskih prava u skladu sa minimalnim međunarodnim standardima.

Ovo pogotovo imajući u vidu da su Savjet Evrope (CPT) i Evropska unija (Komisija) prethodno već zahtijevali hitnu i djelotvornu istragu slučajeve ubistva urednika Dan-a Duška Jovanovića, prebijanja pritvorenika u ZIKS Spuž od 1.09.2005, prijava zlostavljanja u operaciji "Orlov let" i prebijanja pritvorenice Vladane Kljajić. U ostalim slučajevima djelotvorne istrage su, pored Akcije za ljudska prava, zahtijevale i brojne domaće i međunarodne nevladine organizacije.

Zahtjevi za slobodni pristup informacijama, rješenja VDT-a, kao i žalbe dostavljene Ministarstvu pravde dostupni su na sajtu Akcije za ljudska prava www.hraction.org.

mr Tea Gorjanc Prelević, izvršna direktorka Akcije za ljudska prava